

Zadeva C-182/24

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

5. marec 2024

Predložitveno sodišče:

Tribunal judiciaire de Paris (Francija)

Datum predložitvene odločbe:

8. februar 2024

Tožče stranke:

RB in drugi kot upravičenci po Claudu Chabrolu

RZ in drugi kot upravičenci po Paulu Gégauffu

Tožene stranke:

družba Brinter Company Ltd.

družba Artedis

BS

MW

Société des auteurs et compositeurs dramatiques (SACD)

Société des auteurs compositeurs et éditeurs de musique (SACEM)

in drugi

1. Predmet spora in podatki o njem

- 1 Claude Chabrol je med letoma 1967 in 1974 režiral kakih deset filmov, od tega pet v sodelovanju s Paulom Gégauffom, avtorjem dialogov, piscem scenarija ali avtorjem priredbe.

- 2 S pogodbami z dne 8. junija 1990 so bile pravice do uporabe teh filmov prenesene na družbo Brinter Company Ltd., ki jo zastopa oseba BS, ta družba pa je pravice do uporabe dela filmov prenesla na tretje osebe.
- 3 Te pogodbe, ki so bile prvotno sklenjene „za obdobje 30 let“, naj bi bile še vedno veljavne za 11 filmov.
- 4 Dediči Clauda Chabrola in Paula Gégauffa so 11. julija 2019 med drugim proti družbi Brinter Company Ltd. vložili tožbo zaradi kršitve avtorskih pravic na 14 filmih, ki jih je režiral Claude Chabrol in od katerih je bil pri petih soavtor Paul Gégauff.
- 5 Tožeče stranke v bistvu kritizirajo neizkoriščanje oziroma skromno izkoriščanje filmov v preteklosti, trdijo, da so se nekatere pogodbe iztekle ali so bile razvezane zaradi neizpolnitve ali nepravilne izpolnitve, in zahtevajo odškodnine zaradi neizpolnjevanja pogodbenih obveznosti, kršenja pravic in poseganja v njihovo moralno pravico do celovitosti del zaradi slabih razmer konserviranja in restavriranja negativov in nosilcev filmov.
- 6 Tožene stranke so podale ugovor nedopustnosti, ki se nanaša na to, da k vstopu v pravdo ni bilo pozvanih 19 soavtorjev spornih filmov.
- 7 Z ločenimi akti z dne 5. maja in 12. junija 2020 so tožeče stranke k vstopu v pravdo pozvale fizične osebe kot upravičence po že pokojnih soavtorjih in „zapuščino Charlotte Armstrong“, zapuščino „Daniel Boulanger“, zapuščino „Nicholas Blake“, zapuščino „Edward Atiyah“, zapuščino „Ellery Queen“, zapuščino „Richard Neely“, zapuščino „Patricia Highsmith“ in zapuščino „Claude Brulé“.
- 8 K vstopu so pozvale tudi Société des auteurs et compositeurs dramatiques (združenje dramskih avtorjev in skladateljev, v nadaljevanju: SACD) kot zastopnika različnih soavtorjev in Société des auteurs compositeurs et éditeurs de musique (združenje avtorjev, skladateljev in založnikov glasbe, v nadaljevanju: SACEM).

2. Pravni okvir

Pravo Unije

Listina Evropske unije o temeljnih pravicah

- 9   len 17 določa:

„Lastninska pravica

1. [...]

2. Zagotovljeno je varstvo intelektualne lastnine.“

10 Člen 47 določa:

„Pravica do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča

Vsakdo, ki so mu kršene pravice in svoboščine, zagotovljene s pravom Unije, ima pravico do učinkovitega pravnega sredstva pred sodiščem v skladu s pogoji, določenimi v tem členu.

Vsakdo ima pravico, da o njegovi zadevi pravično, javno in v razumnem roku odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom predhodno ustanovljeno sodišče. Vsakdo ima možnost svetovanja, obrambe in zastopanja. [...]“

Direktiva 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi

11 V uvodni izjavi 9 je navedeno:

„Vsakršno usklajevanje avtorske in sorodnih pravic mora temeljiti na visoki stopnji varstva, kajti takšne pravice so za intelektualno ustvarjanje bistvenega pomena. Njihovo varstvo pomaga zagotoviti ohranjanje in razvoj ustvarjalnosti v interesu avtorjev, izvajalcev, producentov, potrošnikov, kulture, industrije in javnosti nasploh. Intelektualna lastnina se torej prizna kot sestavni del lastnine.“

12 Člen 2 določa:

„Pravica reproduciranja

Države članice predvidijo za spodaj naštetih izključno pravico, da dovolijo ali prepovedo, neposredno ali posredno, začasno ali stalno, reproduciranje na vsak način in v vsaki obliki, v celoti ali deloma:

[...]

(d) producentom prvega posnetka filmov za izvirnik in primerke njihovih filmov; [...]“

13 Člen 3 določa:

„Pravica priobčitve del javnosti in pravica do dajanja na voljo javnosti predmetov sorodnih pravic

„1. Države članice predvidijo za avtorje izključno pravico, da dovolijo ali prepovejo vsakršno obliko priobčenja njihovih del javnosti, po žici ali na brezžični način, vključno z dajanjem svojih del na voljo javnosti tako, da imajo člani javnosti do njih dostop s kraja in v času, ki si ju izberejo sami.

2. Države članice predvidijo za spodaj naštete izključno pravico, da dovolijo ali prepovedo vsakršno obliko dajanja na voljo njihovih del javnosti, po žici ali na brezžični način tako, da imajo pripadniki javnosti do njih dostop s kraja in v času, ki si ju izberejo sami:

[...]

(c) producentom prvega posnetka filmov za izvirnik in primerke njihovih filmov; [...]"

14 Člen 4 določa:

„Pravica distribuiranja

1. Države članice predvidijo za avtorje v zvezi z izvirnikom ali primerki del izključno pravico, da dovolijo ali prepovedo kakršno koli javno distribuiranje s prodajo ali drugače.

2. Pravica distribuiranja se v Skupnosti ne izčrpa v zvezi z izvirnikom ali primerki dela, razen kadar se prva prodaja ali drug prenos lastništva tega predmeta v Skupnosti izvrši s strani imetnika pravic ali z njegovim privoljenjem.“

15 Člen 8 določa:

„Sankcije in pravna sredstva

1. Države članice predvidijo ustrezne sankcije in pravna sredstva v zvezi s kršitvami pravic in obveznosti, ki jih določa ta direktiva, in sprejmejo vse potrebne ukrepe za zagotovitev, da se ta sankcije in pravna sredstva uporabljajo. Takšne sankcije so učinkovite, sorazmerne in odvračilne.

2. Vsaka država članica sprejme potrebne ukrepe za zagotovitev, da lahko imetniki pravic, katerih interesi so prizadeti s kršitvijo na njenem območju, vložijo odškodninsko tožbo in/ali zahtevajo sodno odredbo ter, kjer je to potrebno, zaplembo gradiva, ki je predmet kršitve, pa tudi naprav, izdelkov ali komponent iz člena 6(2).

3. Države članice zagotovijo, da imetniki pravic lahko zahtevajo sodno odredbo proti posrednikom, katerih storitve uporablja tretja stranka in s tem krši avtorske ali sorodne pravice.“

Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2004/48/ES z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine

16 Člen 2 določa:

„Področje uporabe

1. Brez poseganja v sredstva, ki jih ali jih lahko predvideva zakonodaja Skupnosti ali nacionalna zakonodaja, če so lahko ta sredstva ugodnejša za imetnike pravic, se ukrepi, postopki in pravna sredstva, predvideni v tej direktivi, uporabljajo v skladu s členom 3 za katero koli kršitev pravic intelektualne lastnine, kot je predvidena v pravu Skupnosti in/ali nacionalnem pravu zadevne države članice.

[...]"

17 Člen 3 določa:

„Splošne obveznosti

„1. Države članice predvidijo ukrepe, postopke in pravna sredstva, potrebne za zagotovitev uveljavitve pravic intelektualne lastnine, ki jih zajema ta direktiva. Ti ukrepi, postopki in pravna sredstva so pošteni in pravični in niso po nepotrebnem zapleteni ali dragi in ne vsebujejo nerazumnih časovnih rokov ali neupravičenih zamud.

2. Ti ukrepi, postopki in pravna sredstva so tudi dejanski, sorazmerni in odvrtačilni in se uporabljajo na tak način, da se izogibajo ustvarjanju ovir za zakonito trgovino in zagotavljajo zaščito pred zlorabo.“

Direktiva 2006/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o pravici dajanja v najem in pravici posojanja ter o določenih pravicah, sorodnih avtorski pravici, na področju intelektualne lastnine

Direktiva 2006/116/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o trajanju varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic

18 Člen 1 določa:

„Trajanje pravic avtorjev

1. Pravice avtorja književnega ali umetniškega dela v smislu člena 2 Bernske konvencije trajajo v obdobju avtorjevega življenja in 70 let po njegovi smrti, ne glede na datum, ko je bilo delo zakonito dano na voljo javnosti. [...]"

19 Člen 2 določa:

„Kinematografska ali avdiovizualna dela

1. Glavni režiser kinematografskega ali avdiovizualnega dela velja za njegovega avtorja ali soavtorja. Države članice lahko določijo druge soavtorje. Države članice lahko določijo druge soavtorje.

2. Varstvo kinematografskih ali avdiovizualnih del preneha 70 let po smrti zadnje preživele osebe od naštetih oseb, ne glede na to, ali so te osebe določene

kot soavtorji: glavni režiser, pisec scenarija, avtor dialogov in skladatelj glasbe, ustvarjene posebej za uporabo v kinematografskem ali avdiovizualnem delu.“

20 Člen 9 določa:

„Moralne pravice

Ta direktiva ne vpliva na določbe držav članic, ki urejajo moralne pravice.“

Francosko pravo

Code de la propriété intellectuelle (zakonik o intelektualni lastnini)

21 Člen L. 111-1 določa:

„Avtor intelektualnega dela ima na tem delu zgolj zato, ker ga je ustvaril, pravico nematerialne lastnine, ki je izključna in jo je mogoče uveljavljati proti vsem. Ta pravica zajema intelektualne in moralne atribute ter premoženjske atribute [...]“.

22 Člen L. 113-2 določa:

„Delo več avtorjev je delo, pri katerega ustvarjanju je sodelovalo več fizičnih oseb. [...]“

23 Člen L. 113-3 določa:

„Delo več avtorjev je solastnina soavtorjev. Soavtorji morajo svoje pravice uveljavljati soglasno. Če soglasnosti ni, odloča civilno sodišče. [...]“

24 Člen L. 113-7 določa:

„Avtorji avdiovizualnega dela so fizična oseba ali osebe, ki izvedejo intelektualno ustvarjanje tega dela. Če se ne dokaže nasprotno, se za soavtorje avdiovizualnega dela, ki je bilo ustvarjeno v sodelovanju, štejejo: 1. pisec scenarija; 2. avtor priredbe; 3. avtor govorjenega besedila; 4. avtor skladb z besedilom ali brez, ki so bile ustvarjene posebej za to delo; 5. režiser. [...]“

3. Stališča strank

Tožene stranke

25 Tožene stranke trdijo, da je tožba nedopustna, ker tožeče stranke k vstopu v pravdo niso pozvale vseh soavtorjev filmov ali po njih upravičenih oseb. Po njihovem mnenju „zapuščine“ ni mogoče zakonito pozvati k vstopu v pravdo, ker nima pravne sposobnosti in ne more izkazati svojega imena, stalnega prebivališča in naslova. Navajajo, da pozivanje organizacij za kolektivno upravljanje pravic k vstopu v pravdo ne omogoča poprave tega položaja, ker ne gre za zastopnike

soavtorjev. V podporo ugovoru nedopustnosti naštevajo 13 soavtorjev, ki na dan njihovih zadnjih pisanj, to je 8. junija 2023, niso bili pozvani k vstopu v pravdo.

- 26 Glede utemeljenosti tožene stranke navajajo, da je tožba neutemeljena, ker se dejanja izkoriščanja niso zgodila in niso dokazana. Pojasnjujejo, da so se nekatere pogodbe iztekle, vendar niso privedle do poznejših dejanj izkoriščanja. Devet pogodb je, nasprotno, še vedno predmet izkoriščanja, ker tožeče stranke osebe, na katero so bile prenesene pravice, niso opomnile, naj izpolni obveznosti, v okoliščinah razvezne klavzule, katere pogoji niso izpolnjeni. Poleg tega izpodbijajo neizkoriščanje filmov in druge neizpolnitve pogodbenih obveznosti. V zvezi z moralnimi pravicami menijo, da je restavriranje zadevnih filmov kakovostno, razen v zvezi z enim, kar je bilo potem popravljeno. Trdijo, da se filmi pravilno izkoriščajo, da pa tožeče stranke ali nekatere od njih pogosto nasprotujejo načrtovanemu dejanju izkoriščanja. Izključujejo osebno odgovornost poslovođij in odločno nasprotujejo vračilu filmskega gradiva, na katerem se uveljavlja lastninska pravica.

SADC

- 27 Združenje SACD, prisilni intervenient, izjavlja, da v okviru tega postopka ne zastopa naslednjih igralcev ali po njih upravičenih oseb: Charlotte Armstrong, Daniel Boulanger, Nicolas Blake, Edward Atiyah, Ellery Queen, Richard Neely, Patricia Highsmith, Eugène Archer, Paul Gardner, in predlaga, naj bo zato iz postopka izločeno.
- 28 Navaja, da je posredovalo kontaktne podatke zapuščin Charlotte Armstrong, Daniela Boulangerja in Patricie Highsmith, ter se zavezuje, da bo na odredbo posredovalo kontaktne podatke zapuščine Clauda Bruléja.
- 29 SACD trdi, da sodna praksa za dopustnost tožbe soavtorja dela več avtorjev zahteva, da so k vstopu v pravdo pozvani preostali soavtorji, da bi se ti lahko posamično, kar zadeva njihove materialne in moralne avtorske pravice, opredelili do tožbe, o kateri odloča sodišče v zvezi z njihovim skupnim avtorskim delom. Po njegovem mnenju v teh okoliščinah ne more veljavno zastopati avtorjev, in to toliko bolj, ker zadevni avtorji niso člani SACD.
- 30 SACD opominja, da je zavezano pravilu soglasnosti soavtorjev in procesni posledici tega pravila, ki je pozivanje vseh soavtorjev k vstopu v pravdo. Meni, da ima Tribunal judiciaire de Paris (sodišče prve stopnje v Parizu, Francija) na voljo sredstva za to, da vprašanje dopustnosti tožbe obravnava ob spoštovanju evropskih standardov visoke stopnje varstva avtorskih pravic, ki se priznava z zadevnimi direktivami. Po njegovem mnenju bi Tribunal judiciaire de Paris (sodišče prve stopnje v Parizu) lahko zagotovilo, da se zaradi izrednih omejitev obravnavane zadeve odstopi od pravila soglasnosti, zlasti na podlagi člena 6(1) Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice v zadevi Golder (sodba z dne

21. februarja 1975, Golder proti Združenemu kraljestvu, 4451/70, ECLI:CE:ECHR:1975:0221JUD000445170).

Druge stranke, pozvane k vstopu v pravdo

- 31 Druge stranke, pozvane k vstopu v pravdo z ločenimi akti, niso nastopile pred sodiščem in niso za zastopanje pooblastile odvetnika.

Tožeče stranke

- 32 Oseba AD v zvezi z ugovorom nedopustnosti trdi, da njen status dediča utemeljuje njen pravni interes. Dodaja, da so si tožeče stranke po vseh močeh prizadevale, tudi pri treh organizacijah za kolektivno upravljanje avtorskih pravic*, da bi ugotovile istovetnost upravičencev, in so nekajkrat poziv k vstopu v pravdo naslovile na „zapuščine“, ker niso imele drugih informacij, zlasti zato, ker tožene stranke posredujejo samo kontaktne podatke založnikov. Podredno, ugovoru nedopustnosti nikakor ni mogoče ugoditi za pogodbene predloge.
- 33 Tožeče stranke se nazadnje sklicujejo na temeljno pravico začeti vse sodne postopke za zaščito svojih pravic, zaradi česar mora Tribunal judiciaire de Paris (sodišče prve stopnje v Parizu) uporabiti široko razlago sodne prakse Cour de cassation (kasacijsko sodišče, Francija), ki zahteva, da so k vstopu v pravdo pozvani vsi soavtorji.
- 34 Oseba RB meni, da tožečim strankam zaradi nenavzočnosti nekaterih ali zaradi pasivnosti, ki jo je povzročil zapleten položaj, nikakor ne bi smela biti odzeta možnost, da zaščitijo svoje pravice. Dodaja, da ima režiser prevladujoč status glavnega avtorja in da poleg tega Direktiva 2001/29/ES določa ustrezne sankcije in pravna sredstva.

4. Presoja Tribunal judiciaire de Paris (sodišče prve stopnje v Parizu)

- 35 Tožeče stranke v bistvu kritizirajo neizkoriščanje filmov. Tožene stranke to prerekajo in trdijo, da izkoriščanju nasprotujejo tožeče stranke in zlasti oseba AD.
- 36 Tožeče stranke vlagajo tožbo zaradi kršitve materialnih in moralnih avtorskih pravic, ki je kršitev deliktne narave, iz tega naslova podajajo različne odškodninske zahtevke. Tožeče stranke poleg tega predlagajo ugotovitev pogodbene odgovornosti in trdijo, da so pogodbe prenehale bodisi zaradi izteka veljavnosti bodisi na podlagi razvezne klavzule, oziroma predlagajo njihovo sodno razvezo zaradi neizpolnitve pogodbenih obveznosti.

* Glede na sklep sodnika, odgovornega za pripravo zadeve, z dne 16. februarja 2023 so tožeče stranke, da bi pridobile kontaktne podatke preostalih soavtorjev ali oseb, upravičenih po njih, pristopile k SACD, SACEM in SIAE (Società Italiana degli Autori ed Editori (italijansko združenje avtorjev in založnikov)). Glej <https://www.legifrance.gouv.fr/juri/id/JURITEXT000047910860>.

- 37 Od 27. januarja 2020, ko so bili vloženi predlogi toženih strank, s katerimi so te podale ugovor nedopustnosti, ki se nanaša na to, da k vstopu v pravdo niso bili pozvani soavtorji filmov, je spor zastal, ker ni mogoče ugotoviti istovetnosti njihovih številnih dedičev.
- 38 Za popravek svojih predlogov so tožeče stranke k vstopu pozvale sedem oseb, ki naj bi bile soavtorji ali po njih upravičene osebe, in osem „zapuščin“ soavtorjev. Čeprav se jim očita, da zapuščina nima pravne osebnosti, odgovarjajo, da niso uspele ugotoviti istovetnosti fizičnih oseb, ki so dediči. Tožeče stranke so k vstopu pozvale tudi združenje SACD, organizacijo za kolektivno upravljanje pravic, pri čemer tega opredeljujejo kot zastopnika oseb, upravičenih po osmih „zapuščinah“, kar SACD izpodbija.
- 39 Priprava zadeve se je tako podaljšala zaradi iskanja soavtorjev ali po njih upravičenih oseb, med katerimi številni še vedno niso bili pozvani k vstopu v pravdo.
- 40 Stranke si medsebojno očitajo neupravičeno zavračanje razširjanja del in s tem nemožnost seznanjanja javnosti z njimi, pri čemer izražajo bojazen, da bodo ob neobstoju vsebinske odločitve ta dela pozabljena.

(a) Nacionalno pravo in sodna praksa

- 41 Nacionalno pravo, ki se uporablja, tvorijo določbe zakonika o intelektualni lastnini (glej točke od 21 do 24 tega povzetka), s katerimi je avdiovizualno delo – med tovrstna dela spadajo zadevni filmi – opredeljeno kot „delo več avtorjev“, solastnina njegovih nerazdelnih soavtorjev, v povezavi z določbami Code de procédure civile (zakonik o civilnem postopku), ki določajo ugovor nedopustnosti po pravilih splošnega prava, če k vstopu v pravdo niso pozvani vsi soavtorji.
- 42 Cour de cassation (kasacijsko sodišče) je v sodbi z dne 10. maja 1995 (Civ. 1ère, 10. maj 1995, pritožba št. 93-10.945) namreč pojasnilo, da mora „soavtor dela več avtorjev, ki vloži tožbo zaradi obrambe svojih materialnih avtorskih pravic, [...], da bi bila tožba dopustna, k vstopu v pravdo pozvati preostale avtorje dela, ker njegovega prispevka ni mogoče ločiti od prispevka soavtorjev“.
- 43 Zahteva se samo poziv k vstopu nerazdelnih soavtorjev v pravdi, ne da se ti morali dejansko spustiti v postopek ali privoliti v predlog (Civ. 1ère, 11. januar 2000, pritožba št. 98-20.446).
- 44 V nacionalnem pravu se ureditev iz člena 113-3 zakonika o intelektualni lastnini umešča v okvir nedeljivega solastništva. Ta nedeljiva lastnina je nedeljiva lastnina soavtorjev iz člena L. 113-7 tega zakonika, s katerim se uvaja domneva o njihovem statusu soavtorja.
- 45 S členom L. 113-3 je uvedena posebna ureditev, ki temelji na pravilu soglasnosti nerazdelnih soavtorjev.

- 46 Pravilo soglasnosti v sedanjem stanju nima omilitev in znova privede do obveznosti, da se v primeru tožbe, ki temelji na nedeljivih pravicah, preostale soavtorje pozove k vstopu v pravdo. To velja za tožbo zaradi kršitve materialnih avtorskih pravic in tožbo zaradi kršitve moralnih avtorskih pravic.
- 47 Tožeča stranka, ki želi zaščititi svoje pravice intelektualne lastnine, mora torej v postopek vključiti vse soavtorje dela več avtorjev. Če se proti njej, kot se je zgodilo v tem sporu, uveljavlja obstoj soavtorjev, mora te vključiti v postopek ali dokazati, da je domneva, ki jim daje ta status in je vpisana v člen L. 113-7 zakonika o civilnem postopku, neutemeljena.
- 48 Upošteveno nacionalno pravo in sodna praksa torej povzročata obsežno predhodno razpravo o dopustnosti tožbe. Od tožeče stranke se zahteva, da dokaže dejstva, ki zanjo pomenijo velik napor, kar zadeva pravno opredeljevanje vsakega od prispevkov k skupnemu avtorskem delu in dokazovanje. Intenzivnost tega napora je sorazmerna s številom soavtorjev in, glede na okoliščine, po njih upravičenih oseb.
- 49 Ali je ta ureditev skladna z akti prava Unije ter še posebej z Listino in direktivami o avtorski pravici in spoštovanju pravic intelektualne lastnine?

(b) Pravo Unije

Listina Evropske unije o temeljnih pravicah

- 50 Sodišče je opozorilo, da „sta temeljna lastninska pravica, katere del so pravice intelektualne lastnine, kot je avtorska pravica (glej v tem smislu sodbo z dne 12. septembra 2006 v zadevi Laserdisken, C-479/04, ZOdl., str. I-8089, točka 65), in temeljna pravica do učinkovitega sodnega varstva del splošnih načel prava Skupnosti (glej v tem smislu predvsem sodbi z dne 12. julija 2005 v združenih zadevah Alliance for Natural Health in drugi, C-154/04 in C-155/04, ZOdl., str. I-6451, točka 126 in navedena sodna praksa, ter z dne 13. marca 2007 v zadevi Unibet, C-432/05, ZOdl., str. I-2271, točka 37 in navedena sodna praksa)“ (sodba z dne 29. januarja 2008, Promusicae, C-275/06, EU:C:2008:54, točka 62) in da „ima v skladu s členom 17(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah vsakdo pravico imeti v posesti svojo zakonito pridobljeno lastnino, jo uporabljati, z njo razpolagati in jo komu zapustiti. Lastnina se nikomur ne sme odvzeti, razen v javno korist v primerih in pod pogoji, ki jih določa zakon, vendar le proti pravični in pravočasni odškodnini za njeno izgubo. Uživanje lastnine se lahko uredi z zakonom, kolikor je to potrebno zaradi splošnega interesa. V odstavku 2 istega člena je določeno, da je zagotovljeno varstvo intelektualne lastnine“ (sodba z dne 9. februarja 2012, Luksan, C-277/10, EU:C:2012:65, točka 68).
- 51 Poleg tega je namen temeljne pravice do učinkovitega pravnega sredstva, zagotovljene s členom 47 Listine, zagotoviti „učinkovito izvrševanje temeljne pravice do lastnine, katere del je pravica intelektualne lastnine, varovana z njenim členom 17(2). Kot je navedel generalni pravobranilec v točki 31 sklepnih

predlogov, je namreč prva od teh temeljnih pravic nujen instrument za varstvo druge“ (sodba z dne 16. julija 2015, Coty Germany, C-580/13, EU:C:2015:485, točka 29).

Direktive o avtorski pravici in varstvu pravic intelektualne lastnine

- 52 Sodišče je ugotovilo, da „je treba razen v primerih izjem in omejitev, ki so izčrpno določene v členu 5 Direktive 2001/29, vsako uporabo dela s strani tretje osebe brez takega predhodnega soglasja, šteti za poseganje v pravice avtorja tega dela (glej v tem smislu sodbo z dne 27. marca 2014, UPC Telekabel Wien, C- 314/12, EU:C:2014:192, točki 24 in 25). Pri tem člen 2(a) in člen 3(1) Direktive 2001/29 ne določata načina, na katerega mora biti podano predhodno soglasje avtorja, tako da teh določb ni mogoče razlagati tako, da nalagajo, da mora biti tako soglasje nujno izrecno. Nasprotno, ugotoviti je treba, da ga je na podlagi navedenih določb mogoče izraziti tudi implicitno. [...] Vendar cilj visoke stopnje varstva avtorjev, na katerega se nanaša uvodna izjava 9 Direktive 2001/29, pomeni, da morajo biti pogoji, v katerih je mogoče sprejeti implicitno soglasje, opredeljeni ozko, da se samemu načelu predhodnega soglasja avtorja ne bi odvzelo učinka“ (sodba z dne 16. novembra 2016, Soulier in Doke, C-301/15, EU:C:2016:878, točke 34, 35 in 37).
- 53 Kar zadeva Direktivo 2004/48, vsaka kršitev avtorske pravice zahteva ukrepe, postopke in pravna sredstva, ki so potrebni, dejanski, sorazmerni in odvrtilni, pod pogoji iz njenih členov 2 in 3.
- 54 Sodišče je presodilo, da „če v položajih, kot je ta v postopku v glavni stvari, nacionalna zakonodaja, kot jo razlagajo pristojna nacionalna sodišča, pomeni oviro možnosti nacionalnega sodišča, pri katerem je vložena odškodninska tožba, da na zahtevo prosilca zahteva predložitev in pridobitev dokazov v zvezi z družinskimi člani družine nasprotne stranke, sta potem ugotovitev zatrjevanje kršitve avtorskih pravic in identifikacija storilca te kršitve nemogoči ter zato pride do resne kršitve temeljne pravice do učinkovitega pravnega sredstva in temeljnih pravic intelektualne lastnine, ki jih imajo imetniki avtorske pravice, in zato zahteva po zagotavljanju pravičnega ravnovesja med različnimi zadevnimi temeljnimi pravicami ni spoštovana (glej po analogiji sodbo z dne 16. julija 2015, Coty Germany, C- 580/13, EU:C:2015:485, točka 41)“ (sodba z dne 18. oktobra 2018, Bastei Lübbe, C-149/17, EU:C:2018:841, točka 51).
- 55 V teh okoliščinah želi predložitveno sodišče razjasniti obseg pravice tožečih strank do učinkovitega pravnega sredstva ter pravično ravnovesje, ki ga je treba vzpostaviti med njo in visoko stopnjo varstva pravic intelektualne lastnine vseh soavtorjev.

(c) *Želene razjasnitve*1. *Varstvo pravice do učinkovitega pravnega sredstva*

- 56 Potem ko je bil postopek začel 11. julija 2019, njegovo stanje še vedno ne omogoča odločitve. Stranke so izkazale veliko prizadevnost za ugotovitev istovetnosti soavtorjev in oseb, upravičenih po njih, ne da bi bilo te mogoče zakonito pozvati k vstopu v pravdo, kot zahteva nacionalna sodna praksa, ki temelji na členu L. 113-3 zakonika o intelektualni lastnini. Zlasti so k vstopu v pravdo pozvane „zapuščine“, ki nimajo pravne sposobnosti.
- 57 V sodni praksi Sodišča se je razlogovalo na podlagi načela procesne avtonomije držav članic.
- 58 Direktiva 2001/29/ES vseeno od držav članic zahteva, da določijo ustrezne sankcije in pravna sredstva ter učinkovite, sorazmerne in odvrtačilne sankcije.
- 59 V Direktivi 2004/48/ES pa so predvideni ukrepi, postopki in pravna sredstva brez poseganja v sredstva iz nacionalne zakonodaje, vendar „če so lahko ta sredstva ugodnejša za imetnike pravic“ ter če niso „po nepotrebnem zapleten[a] ali drag[a]“ in ne vsebujejo „nerazumnih časovnih rokov ali neupravičenih zamud“.
- 60 Z Listino je poleg tega tožečim strankam zagotovljeno učinkovito pravno sredstvo. Tem se dejansko preprečuje dostop do sodišča, ki bi po vsebini odločilo o njihovi pravdi, če ne morejo k vstopu v pravdo pozvati vseh oseb, ki so upravičene po soavtorjih spornih del, medtem ko je uvedenih več dedovanj, tudi v tujini.
- 61 Da bi se zaščitilo ravnovesje med pravicami soavtorjev, te omilitve omejujejo pravice tožečih strank in jih obremenjujejo z veliko negotovostjo glede nedopustnosti njihovega zahtevka tako, da jim v vsakem primeru nalagajo pomembne dolžnosti, da se prepričajo o istovetnosti upravičencev po soavtorjih.
- 62 Tribunal judiciaire de Paris (sodišče prve stopnje v Parizu), ki ga zavezuje načelo skladne razlage, se zato sprašuje, ali je treba te določbe prava Unije razlagati tako, da dovoljujejo ali, nasprotno, izključujejo omejevanje pravice avtorja, da vloži tožbo zaradi kršitve pravic. Glede tega vidika postavlja prvo vprašanje za predhodno odločanje.

2. *Visoka stopnja varstva pravic intelektualne lastnine ter pravično ravnovesje, ki ga je treba vzpostaviti med njo in pravico do učinkovitega pravnega sredstva*

- 63 Ureditev iz členov L. 113-3 in L. 113-7 zakonika o intelektualni lastnini in nacionalna sodna praksa zagotavljata tudi ravnovesje med pravicami nerazdelnih soavtorjev, da bi se te zaščitile. S temi določbami so bile prenesene direktive, na katere je bilo opozorjeno zgoraj.

- 64 Sodišče opravlja primerjalno analizo, pri čemer na podlagi Direktive 2001/29/ES zahteva „predhodno soglasje“ imetnika (sodba z dne 27. marca 2014, UPC Telekabel Wien, C-314/12, EU:C:2014:192). Vendar ta sodba zadeva uporabo dela s strani tretje osebe, in ne posebej s strani drugega soavtorja.
- 65 Predvsem v sodbi z dne 16. novembra 2016, Soulier in Doke, C-301/15, EU:C:2016:878, ki je bila izdana na podlagi iste direktive 2001/29/ES, se dopušča obstoj soglasja avtorja, ki se presoja „implicitno“. To merilo bi v obravnavanem primeru omogočilo razlikovanje glede na položaj različnih soavtorjev ali upravičencev po teh soavtorjih. Nekateri od njih so zaradi več dedovanj verjetno imetniki preostalih materialnih avtorskih pravic, pri čemer nikoli niso pristopili, da bi jih uveljavljali. Vendar sodna praksa Sodišča nalaga, da se tako implicitno soglasje opredeli „ozko“ zaradi cilja visoke stopnje varstva avtorjev, na katerega se sklicuje uvodna izjava 9 Direktive. To bi *a fortiori* veljalo za moralne avtorske pravice, ki se uveljavljajo v obravnavanem primeru.
- 66 Tribunal judiciaire de Paris (sodišče prve stopnje v Parizu) poudarja, da avtorska pravica ni predmet popolne harmonizacije, in se sprašuje o konkretnem izvajanju teh rešitev, ki izhajajo iz sodne prakse.
- 67 Na podlagi Direktive 2004/48/ES se razlogovanje v sodni praksi Sodišča sklicuje na ravnovesje med več temeljnimi pravicami (sodba z dne 18. oktobra 2018, Bastei Lübbe, C-149/17, EU:C:2018:841, točka 51), ki pa so bile različne, pri čemer je šlo zlasti za nasprotovanje med pravico intelektualne lastnine in pravico do spoštovanja zasebnega življenja.
- 68 V zadevi v glavni stvari pa so pravice, ki se tehtajo, bodisi enake bodisi primerljive med nerazdelnimi soavtorji; ugovor nedopustnosti omogoča, da je odsotnim soavtorjem zagotovljeno, da sodišče ne bo omejilo teh pravic, ne da bi dobili priložnost za obrambo.
- 69 To postopkovno pravilo učinkuje tako, da je breme obveščanja soavtorjev, ki bi lahko hoteli nadzirati izkoriščanje skupnega dela, namesto osebi, odgovorni za izkoriščanje tega dela, naloženo tožečim strankam, ki so imetnice lastne pravice intelektualne lastnine.
- 70 Sodišče je imelo priložnost presoditi, da so pravice, ki jih ima imetnik pravice intelektualne lastnine, kršene, če ne more na zahtevo zahtevati dokazov, ki se navezujejo na družino nasprotne stranke (sodba z dne 16. julija 2015, Coty Germany, C-580/13, EU:C:2015:485). Sodišče neposredno omenja pojem „resna kršitev“ pravice intelektualne lastnine in pravice do učinkovitega pravnega sredstva, vendar tudi pojem „pravično ravnovesje“ med različnimi zadevnimi temeljnimi pravicami.
- 71 V položaju iz postopka v glavni stvari pa bi lahko bile pravice kršene tako tožečim strankam, upravičencem po soavtorjih, kot neidentificiranim upravičencem, na katerih pravice intelektualne lastnine bi izid postopka lahko vplival, ne da bi se tega zavedali.

- 72 Ob upoštevanju med drugim trajanja razširjenega varstva, ki ga določata pravo Unije in Bernska konvencija, se Tribunal judiciaire de Paris (sodišče prve stopnje v Parizu) torej sprašuje o nujnosti oziroma nenujnosti zagotoviti prevlado pravic tožečih strank.
- 73 Tribunal judiciaire de Paris (sodišče prve stopnje v Parizu) glede tega vidika postavlja drugo vprašanje za predhodno odločanje.

5. Vprašnji za predhodno odločanje

- 74 Tribunal judiciaire de Paris (sodišče prve stopnje v Parizu, Francija) Sodišču predlaga, naj odloči o teh vprašanjih za predhodno odločanje:

Vprašanje 1: Ali je mogoče člene 2, 3, 4 in 8 Direktive 2001/29/ES z dne 22. maja 2001, člene od 1 do 3 Direktive 2004/48/ES z dne 29. aprila 2004 ter člene 1, 2 in 9 Direktive 2006/116/ES z dne 12. decembra 2006, ker avtorju in soavtorju kinematografskega ali avdiovizualnega dela zagotavljajo izključno pravico, da dovolita ali prepovesta reproduciranje svojih del in njihovo priobčitev javnosti, ter trajanje varstva, ki preneha 70 let po smrti zadnje preživele osebe med soavtorji dela, hkrati pa državam članicam nalagajo, da določijo učinkovite, sorazmerne in odvračilne sankcije ter ustrezna pravna sredstva v zvezi s kršitvami avtorskih pravic, pa tudi ukrepe, postopke in pravna sredstva, ki niso po nepotrebem zapleteni ali dragi ter ne vsebujejo nerazumnih časovnih rokov ali neupravičenih zamud, razlagati tako, da morajo biti za dopustnost tožbe zaradi kršitve avtorske pravice na delu več avtorjev, ki jo vloži njen imetnik, k vstopu v pravdo pozvani vsi soavtorji?

Vprašanje 2: Ali je treba pravico imetnika avtorske pravice do učinkovitega pravnega sredstva in do dostopa do sodnega varstva, ki je sestavni del pravice do poštenega sojenja, kot jo skupaj zagotavljajo členi 2, 3, 4 in 8 Direktive 2001/29/ES z dne 22. maja 2001, členi od 1 do 3 Direktive 2004/48/ES z dne 29. aprila 2004, členi 1, 2 in 9 Direktive 2006/116/ES z dne 12. decembra 2006, Direktiva 2006/115 z dne 12. decembra 2006 ter člena 17 in 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, razlagati tako, da je dopustnost tožbe zaradi kršitve avtorske pravice pogojena s tem, da so k vstopu v pravdo pozvani vsi soavtorji dela?